

Фінансова математика фондового ринку

Лекція 8. Ф'ючерсні контракти

Фінансова математика Фондового ринку

Ф'ючерсні
контракти

Ф'ючерсні контракти

- Ф'ючерсні контракти. Основні поняття
- Початкова ф'ючерсна ціна
- Хеджування з ф'ючерсними контрактами

Ф'ЮЧЕРСНІ КОНТРАКТИ. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

Поширеним біржовим інструментом сучасних валютних ринків є ф'ючерсні контракти, які використовують з метою хеджування ризиків і для проведення спекулятивних операцій.

Ф'ючерсний контракт - це угода між продавцем або покупцем, з одного боку, і кліринговою палатою ф'ючерсної біржі, з іншого, про поставку (прийняття) стандартної кількості базових інструментів за узгодженою ціною на конкретну дату в майбутньому.

Отже, ф'ючерсні угоди укладаються між двома сторонами, однією з яких завжди є клірингова (розрахункова) палата ф'ючерсної біржі, що виконує роль гаранта здійснення всіх контрактів.

У 70-х роках ХХ ст. у зв'язку з введенням плаваючого валютного курсу стали більш мінливими ринкові процентні ставки, що в результаті привело до збільшення мінливості цін різноманітних фінансових інструментів. Це спричинило появу і стрімкий розвиток ринку фінансових ф'ючерсів.

.

Припустимо, що ціна акції змінюється у дискретні моменти часу через проміжки τ , $0 \leq n \leq T/\tau$, де T - час доставки. У кожний момент часу n ринок вказує не лише поточну ціну $S(n)$, але і ф'ючерсну $f(n, T)$.

Ф'ючерсний контракт передбачає послідовність виплат, які динамічно прирівнюють позиції сторін. При цьому мають виконуватися наступні умови

- 1) ціна ф'ючерсного контракту дорівнює нулю у нульовий момент часу;
- 2) ф'ючерсна ціна у момент доставки дорівнює $f(T, T) = S(T)$;
- 3) у кожний момент n , $n\tau \leq T$, ф'ючерсна ціна дорівнює нулю.

Формально можна вважати, що **форвардний контракт**- це ф'ючерсний контракт з

$$\tau = T, f(T - 1, T) = F(0, T) \text{ та } f(T, T) = S(T).$$

Форвардний контракт можна подати, як ф'ючерсний та для довільного τ , якщо покласти

$$f(n, T) = F(0, T), n\tau \leq T - \tau, \text{ та } f(T, T) = S(T).$$

Тут $F(0, T)$ - форвардна ціна контракту.

ПОЧАТКОВА Ф'ЮЧЕРСНА ЦІНА

Теорема 1. Якщо банківська ставка є постійною, то

$$f(0, T) = F(0, T)$$

Теорема не є справедливою, якщо банківська ставка змінюється непередбачувано. Але якщо її зміни є відомими, то твердження теореми є справедливим. Для економіки з постійною банківською відсотковою ставкою одержуємо наступну залежність

$$f(t, T) = S(t)e^{r(T-t)},$$

якщо дивіденди по акції не виплачуються. У будь-якому випадку флуктуація ф'ючерсної ціни визначається флуктуацією ціни акції.

ХЕДЖУВАННЯ З Ф'ЮЧЕРСНИМИ КОНТРАКТАМИ

Одним з простих способів страхування від різких коливань в ціні на акцію є укладання форвардного контракту. Інша можливість – це хеджування за допомогою ф'ючерсного контракту, ринок яких є добре розвиненим, а самі вони є ліквідними та захищеними від ризику дефолту.

ПРИКЛАД. Нехай $S(0) = 100\$$, $r = 8\%$. Нехай вирівнювання відбувається один раз на місяць, тобто $\tau = 1/12$. Припустимо, що інвестор має бажання продати акцію через три місяці. Щоб застрахуватися від різких коливань в ціні акції, інвестор займає коротку позицію в ф'ючерсному контракті з доставкою через 3 дні. Суми, які виникають від рівняння, кладуть на депозит. Далі показані два можливі сценарії зміни цін.

Сценарій 1

n	$S(n)$	$f(n, 3/12)$	Суми виплат, згідно рівняння	Суми виплат по депозиту
0	100	102,02		
1	102	103,37	-1,35	-0,02
2	101	101,67	+1,69	+0,01
3	105	105,00	-3,32	0,00
		Разом:	-2,98	-0,01

У сценарії 1 інвестор продає акцію за ціною 105, 00\$, а зрівняння приносить збиток, зменшуючи суму до $105,00 - 2,98 - 0,01 = 102,01$.

Без депозиту баланс був би $105,00 - 2,98 = 102,02$, що дорівнює ф'ючерсній ціні $f(0, 3/12)$.

Сценарій 2

n	$S(n)$	$f(n, 3/12)$	Суми виплат, згідно рівняння	Суми виплат по депозиту
0	100	102,02		
1	98	99,31	+2,70	+0,04
2	97	97,65	+1,67	+0,01
3	92	92,00	+5,65	0,00
		Разом:	-10,02	+0,05

У сценарії 2 інвестор продає акцію за ціною 92, 00\$, та отримує дохід $92,00+10,02+0,05=102,07$.

Без депозиту баланс був би $92.00+10,02=102,02$, що дорівнює ф'ючерсній ціні $f(0, 3/12)$.

Дякуємо за увагу!

